

APKLAUSA: SKAITMENINIS ŠVIETIMAS JŪSŲ MOKYKLOJE REZULTATŲ APŽVALGA

Rengiant skaitmeninio švietimo gaires mokykloms, 2022 m. lapkričio 18 – gruodžio 1 d. buvo vykdoma visų šalies bendrojo ugdymo (BU) mokyklų vadovų apklausa, kuria siekta:

- išsiaiškinti vadovų požiūrį į švietimo skaitmenizavimą,
- geriau suprasti skaitmenizavimo lygį mokyklose,
- atrasti gerąsias skaitmenizavimo praktikas bei suprasti iššūkius, su kuriais susiduria mokyklos,
- suprasti mokyklų pagalbos šioje srityje poreikį.

Apklausa buvo patalpinta Microsoft Forms platformoje ir el. paštu išplatinta 1 137 BU įstaigų vadovams (įskaitant visus institucijų padalinius), iš kurių į apklausą atsakė 45 % (519 mokyklų).

Apklausą sudarė VI teminės dalys, 37 klausimai. Žemiau apibendrinami kiekvieno klausimo atsakymai. Išsamius atsakymus į kiekvieną klausimą galite rasti prie kiekvienos dalies pavadinimo nurodytuose priedo „Skaitmeninis švietimas jūsų mokykloje – išsamūs apklausos rezultatai“ puslapiuose.

I DALIS. POŽIŪRIS Į ŠVIETIMO SKAITMENIZAVIMĄ

Išsamūs atsakymai į šios dalies klausimus pateikti priedo p. 1-59.

- Didžioji dauguma vadovų nurodė, jog skaitmeninio švietimo tema jų mokykloje yra labai svarbi (58, 4 %) arba svarbi (39,5 %).
- Beveik visi mokyklos vadovai skatina informacinių komunikacinių technologijų (IKT) naudojimą mokymui(si). Dažniausiai tai daroma:
  - raginant mokytojus ugdyti skaitmenines kompetencijas ir sudarant sąlygas dalyvauti mokymuose;
  - aprūpinant mokytojus ir mokinius technine ir programine įranga, rūpinantis jos priežiūra ir atnaujinimu bei sudarant sąlygas ją naudoti (pvz., įrengiant papildomus IT kabinetus, mobilias klases, įrenginių pakrovimo spintas ir kt.);
  - aprūpinant mokytojus ir mokinius skaitmeninėmis mokymosi(si) priemonėmis (SMP) (t. y., nuperkant licencijas), raginant mokytojus SMP kurti patiems;
  - skatinant gerosios patirties sklaidą ir mokytojų mokymąsi vieniems iš kitų.
- Dauguma vadovų (96,9 %) teigė, jog su skaitmeniniu švietimu susijusius elementus (pvz., IKT plėtrą, atnaujinimą, SMP pirkimą, mokytojų kompetencijų kėlimą) įtraukia į strateginį mokyklos planą.
- 50 % mokyklų turi tvarkas / aprašus, susijusius su skaitmeninių technologijų naudojimu. Dažniausiai šios tvarkos susijusios su IKT ir interneto naudojimu, nuotoliniu mokymu(si), elektroninio dienyno naudojimu. Mažiau paplitusios yra skaitmeninių priemonių naudojimo tvarkos, duomenų apsaugos tvarkymo taisyklės, IKT plėtros planai / diegimo strategijos, lėšų panaudojimo skaitmenizavimui planai, kibernetinio saugumo tvarkos.
- 38,3 % vadovų šiais mokslo metais daugiausia lėšų investuotų į skaitmeninę įrangą, 37,4 % - į SMP, į mokytojų skaitmeninių kompetencijų ugdymą investuotų 23, 7 % vadovų.
  - Į įrangą vadovai investuotų, kadangi ši sensta ir būtina ją atnaujinti arba jos dar trūksta;
  - SMP kaip prioritetą įvardijantys vadovai aiškina, jog SMP poreikį išreiškia mokytojai, kad SMP integravimas turi daug naudų mokiniams bei yra svarbu siekiant atsižvelgti į atnaujintą ugdymo turinį;
  - Vadovai, kurie investuotų į mokytojų skaitmeninių kompetencijų kėlimą teigia, jog mokytojams dar trūksta žinių žengti koją kojon su sparčiai tobulėjančiomis ir atsinaujinančiomis technologijomis, kompetencijas reikia nuolat atnaujinti. Dažnai kaip priežastis investuoti į mokymus minimas vyresnis mokytojų amžius.

II DALIS. SKAITMENINIO ŠVIETIMO PRAKTIKA

Išsamūs atsakymai į šios dalies klausimus pateikti priedo p. 60-84.

- Didžiojoje daugumoje mokyklų tiek mokytojai, tiek administracija domisi naujausiomis skaitmenizavimo tendencijomis (97,9 % mokyklų), o mokytojai savo vadovų skatinami tobulinti kompetencijas reikalingas IKT naudojimui (97,7 %). Tik kiek daugiau nei pusė vadovų teigė, jog kompiuterių klasėse turi daug (56,9 %) ir kad investuoja į labiau pažangias technologijas (pvz. robotus, virtualios realybės įrangą, 3D spausdintuvus) (53,3 %) - šios praktikos paplitusios ne visose mokyklose.
- Greta kompiuterinės įrangos, kitos technologijos naudojamos mokyklose yra elektroninės knygų skaityklės (47 % mokyklų), robotai (t. y., robotizuota iranga hibridiniam mokymui, edukaciniai robotukai (pvz., edukacinė bitutė) (40 %).
- Skaitmeninė įranga dažniausiai pamokų metu naudojama gamtos mokslų, matematikos ir informacinių technologijų pamokose, o rečiausiai fizinio ugdymo, technologijų, dailės ir dorinio ugdymo pamokose.
- Technologijų naudojimo dažnumą mokykloje lemia mokytojų pasiruošimas (skaitmeniniai įgūdžiai). Kitos svarbios aplinkybės yra prieiga prie technologijų ir mokytojų entuziazmas.
- Didelė dalis mokyklų naudoja visas apklausoje išvardintas SMP: mokomąjį turinį ir programinę įrangą (95 %), mokomuosius vaizdo klipus (94 %), skaitmeninius vadovėlius (81 %).
- SMP dažniausiai naudojamos matematikos ir kalbų pamokose, rečiau fizinio ugdymo, technologijų ir menų pamokose.
- Palyginus su kitomis šalies mokyklomis, dauguma vadovų (84,8 %) nurodė, kad skaitmeninio švietimo srityje nėra lyderiai, bet neatsilieka nuo kitų mokyklų. Lyderėmis ir pavyzdžiu kitoms mokykloms save laiko 7,5 % atsakiusiųjų.
- Beveik pusė respondentų (45,1 %) mano, jog papildomų duomenų apie mokyklos skaitmeninę bazę ir mokytojų kompetencijas teikimas ŠVIS nėra reikalingas, beveik 20 % teigia, jog tai atneštų papildomų rūpesčių.

III DALIS. SKAITMENINĖS INFRASTRUKTŪROS PLĖTRA IR PALAIKYMAS

Išsamūs atsakymai į šios dalies klausimus pateikti priedo p. 85-118.

- Daugiau nei pusė (58,8 %) mokyklų nurodė, jog į skaitmeninės įrangos įsigijimą žiūri sistemiškai, t. y., planuoja ilguoju laikotarpiu, įsivertinę poreikį), 40,3 % mokyklų įrangos plėtra tik iš dalies sistemiška.
  - Planuojant įrangos įsigijimą dažniausiai įrangos poreikis išsiaiškinamas konsultuojantis su mokytojais, atsižvelgiama į įrangos būklę ir panaudojimą.
  - Svarbų vaidmenį atlieka IT specialistai, su kuriais konsultuojamasi dėl įrangos atnaujinimo poreikio, techninių specifikacijų. Taip pat konsultuojamasi su įrangos gamintojais / tiekėjais ir bendradarbiaujama su kitomis mokyklomis.
  - Atsižvelgiama ne tik į mokytojų išreikštą poreikį, bet ir jų motyvaciją ir kompetencijas naudotis įranga, į mokinių bei tėvų poreikius.
- Didžiausią įtaką planavimui turi mokyklos finansinės galimybės.
- Tik apie 30 % mokyklų stebi ir dokumentuoja kam naudojama įranga, reguliariai vykdo prevencines ir diagnostines procedūras, turi rodiklius, pagal kuriuos įvertina įrangos būklę. Tik 9 % mokyklų turi įrangos keitimo / atnaujinimo grafikus.
- Daugumoje mokyklų (79,4 %) už įrangos priežiūrą atsakingi IT administratoriai (arba IT specialistai, inžinieriai). 14,1 % mokyklų ši atsakomybė tenka IT mokytojui. Tik 7,5 % mokyklų samdo išorės įmonę.
- Įprastai mokytojai yra atsakingi už saugų įrangos naudojimą. Apie gedimus jie praneša ūkvedžiui arba IKT specialistui (kai kuriose mokyklose gedimai registruojami žurnale). Skiriasi kaip dažnai mokyklose atliekama planinė įrangos apžiūra - kai kuriose mokyklose kartą ar du per metus, kai kur kartą į mėnesį ar net kartą į savaitę).
- Tinkamam įrangos palaikymui kliudo nepakankamais etatų skaičius IT specialistams mokykloje.

IV DALIS. MOKYTOJŲ SKAITMENINĖS KOMPETENCIJOS

Išsamūs atsakymai į šios dalies klausimus pateikti priedo p. 119-133.

- Pusė vadovų (54.9 %) įvertino, jog pasiruošę naudoti IKT savo dalyko mokymui jų mokykloje yra 60-80% mokytojų. Mokyklų, kur beveik visi mokytojai (daugiau kaip 90 %) jaučiasi pasiruošę yra mažiau (29.1%).
- Didesnė dalis vadovų (33.3 %) teigia, jog jų žiniomis mokytojų, kurie per pastarąjį pusmetį dalyvavo su IKT naudojimu susijusiuose mokymuose jų mokykloje buvo 10-40%. Dar 25 % vadovų nurodė, jog tokių mokytojų buvo pusė.
- Beveik visi vadovai (93.4 %) teigia, jog skatinti mokytojus tobulėti IKT naudojimo srityje yra svarbus prioritetas. Vadovai įvardija, jog mokytojams svarbu tobulinti skaitmenines kompetencijas, atsižvelgiant į tai, jog keičiasi ugdymo turinys; keičiasi mokinių poreikiai ir požiūris į tai, kas yra įdomi ir įtraukianti pamoka; IKT ir SMP (kurios nuolat tobulėja ir keičiasi) naudojimas tampa neatsiejama darbo dalimi; ir svarbu ugdyti mokinių skaitmenines kompetencijas.
- 2.3 % vadovų įvardijo, jog jie patys ir/ar jų mokyklų mokytojai neturi pakankamai informacijos apie galimybes tobulinti IKT kompetencijas - visi kiti teigia turintys prieigą prie reikiamos informacijos.

V DALIS. PAGALBOS POREIKIS

Išsamūs atsakymai į šios dalies klausimus pateikti priedo p. 133-144.

- Didžiausią gairių poreikį mokyklų vadovai mato kalbant apie skaitmeninės įrangos ir turinio taikymo galimybes pamokose, mokinių vertinime, mokinių, turinčių specialių mokymosi poreikių ugdyme bei kibernetinio saugumo ir duomenų apsaugos užtikrinimą. Vadovų vertinimu mažiausiai gairės reikalingos apie interneto tiekėjo pasirinkimą.
- Dažniausiai mokyklų naudojamas su IKT pritaikymu ugdymui susijęs įrankis - Nacionalinės Švietimo Agentūros „Nuotolinio mokymo(si)/ugdymo(si) vadovas“ (naudotas 98 % mokyklų). Daug rečiau mokyklos naudojasi Europos Komisijos „Efektyvaus mokymosi švietimo technologijomis skatinant inovacijas savianalizės įrankiu SELFIE“ (18%) ir „Skaitmeninės kompetencijos įsivertinimo įrankiu „SELFIE for TEACHERS“ (17%).
- Paklausti kokios papildomos pagalbos mokyklai reikėtų norint efektyviai prisitaikyti prie skaitmeninio amžiaus, dažniausiai vadovai įvardijo:
  - Valstybės pagalbos aprūpinant mokyklas trūkstama technine įranga, programine įranga ir SMP arba daugiau finansinių lėšų tam įsigyti / atnaujinti, mokytojų kvalifikacijai kelti.
  - Lėšų IKT specialistų / inžinierių pareigybės išlaikymui ir papildomų specialistų įdarbinimui (pvz., skaitmeninio ugdymo specialistui, asmens duomenų valdymo koordinatoriui, pedagogui praktikai / mentoriui, koordinuojančiam mokytojus ir administraciją skaitmenizacijos klausimais, mokytojų konsultantui).
  - Valstybės patvirtintų kokybiškų, tikslingai atskiriems mokomiesiems dalykams sukurtų SMP pritaiktų prie lietuviško ugdymo turinio.
  - SMP sukurtų konkrečiai mokiniams su specialiaisiais mokymosi poreikiais; mokiniams iš tautinių mažumų grupių.
  - Sistemingos informacijos sklaidos ir prieinamumo (pvz., sukurtos skaitmeninių pamokų banko, vieningos išteklių platformos / svetainės, kurioje talpinamos atrinktos ir aiškiai suklasifikuotos praktiškai išbandytos SMP, metodinė medžiaga, mokymai; svetainės, kurioje talpinamos visos IT naujovės švietimui ir aprašomos jų panaudojimo galimybės).
  - Kokybiškų, kryptingų, į praktiką orientuotų mokymų (nemokamų ir prieinamų mokytojams patogiu metu), seminarų, diskusijų (pvz., apie SMP kūrimą, IKT taikymo galimybes, įsigytos įrangos ar SMP naudojimą), vieno mokymų kanalo).
  - Informacijos apie tai kaip įsivertinti mokyklos IKT įrangos ir SMP tinkamumą, mokytojų kompetencijų lygį, kaip planuoti mokyklos veiklas skaitmeniniame švietime, kaip pasirinkti SMP ir įrangą, kaip naudoti ir palaikyti įrangą.
  - Mokytojų (jog sumažėtų dabartinių mokytojų krūvis, kuris trukdo mokytis ir kurti SMP).

VI DALIS. MOKYKLOS PATIRTYS

- Respondentai pasidalijo su skaitmeniniu švietimu susijusiomis:
  - gerosiomis praktikomis (pateikti 409 atsakymai, žr. p. 145-162 priede);
  - iššūkiams su kuriais susiduria mokyklose (pateikti 435 atsakymai, žr. p.162-175 priede);
  - papildomais komentarais (pateikta 100 atsakymų, žr. p.175-179 priede)

IŠVADOS

- Apklaustos rezultatai parodo, jog švietimo skaitmenizavimo tema Lietuvos BU įstaigoms yra svarbi.
- Žymus skirtumas tarp to kas mokykloms atrodo svarbiausia investicijų kryptis (įranga, SMP ar mokymai) atskleidžia skirtingą situaciją šalies mokyklose - kol vieniems svarbiausia įsigyti trūkstamos įrangos, kiti investuotų į mokytojų kompetencijas nes jau turi pakankamai atnaujintą įrangos bazę ir atvirkščiai. Rengiamose gairėse bus akcentuota, jog planuojant įrangos plėtrą reikia atsižvelgti į turimų ir naudojamų SMP kiekį bei paraleliai užtikrinti, jog mokytojai turi kompetencijų efektyviai šiais įrankiais naudotis.
- Daugiau nei 7 % mokyklų save laiko pavyzdžiu kitoms mokykloms skaitmeninio švietimo srityje, tačiau tokia pati dalis įvardija, jog atsilieka nuo kitų mokyklų. Tai rodo ryškius skaitmeninio pasiruošimo skirtumus tarp šalies mokyklų. Ruošiamų gairių tikslas – parengti mokykloms standartą, į kurį lygiuotis galėtų save kaip atsiliekančiomis įvardijusios mokyklos, siekiant sulgyinti situaciją šalyje.
- Pastebėti IT bazės skirtumai - vienos mokyklose vadovai mato didelį poreikį įsigyti planšetinius kompiuterius ar bent keletą išmaniųjų ekranų, kol kitos mokyklos jau turi kelias kompiuterių klases, 3D įrangą, išmaniuosius ekranus kiekviename kabinete. Rengiamose gairėse svarbu aprašyti kas yra pilnai skaitmeniškai pasirengusi mokykla, t. y., kiek ir kokios įrangos turėtų būti mokykloje.
- Poreikį įrangai įsigyti dažniausiai diktuoja mokytojai, svarbią rolę turi IT specialistai. Šie sprendimai priimami remiantis savalaikiu poreikiu, tik keletas mokyklų sudarinėja ilgalaikes IT plėtros strategijas. Rengiamos gairės pabrėš planavimo svarbą ir paruoš patarimų kaip vykdyti planavimą.
- Pastebėti žymūs skirtumai tarp to kaip mokyklos žiūri į įrangos priežiūrą – vienos mokyklose įranga apžiūrima retai (kartą ar kelis per metus), kitose dažnai (kartą į mėnesį ar į savaitę). Gairės aprašys kaip standartiškai turėtų atrodyti įrangos priežiūra mokykloje, į ką mokyklos turėtų atkreipti daugiausia dėmesio.
- Pastebėti skirtumai tarp to kiek mokytojų mokyklose dalyvauja su IKT susijusiuose mokymuose. Rezultatai indikuoja, jog daliai mokytojų mokyklose vis dar trūksta skaitmeninių kompetencijų. Gairėse bus pateiktas aprašas kokias skaitmeninės kompetencijas turi turėti mokytojai ir kokiomis galimybėmis jas ugdyti jie gali naudotis.
- Išreikštas pagalbos poreikis atliepia ir dažniausiai vadovų įvardytus iššūkius, t. y.:
  - įrangos trūkumas bei lėšų stoka įrangai atnaujinti;
  - kokybiškų lietuviškų, BUP atitinkančių ir atskiriems mokomiesiems dalykams bei atskirioms mokinių grupėms (pvz., mokiniams su SUP) pritaikytų SMP trūkumas bei lėšų stygius mokamoms SMP įsigyti;
  - sunkumai atsirinkti tinkamas SMP, skaitmeninio turinio gausa ir didelis informacijos kiekis šioje srityje;
  - mokytojų skaitmeninių įgūdžių stoka (dėl amžiaus, darbo krūvio, motyvacijos stokos);
  - lėtas interneto ryšys ir Wifi problemos;
  - reikiamų IT specialistų trūkumas, jų menkas atlygis;
  - etiškas ir saugus interneto ir įrangos naudojimas.
- Gairės rengiamos atsižvelgiant į vadovų įvardytus iššūkius su kuriais susiduria mokyklos bei remiantis vyraujančiomis gerosiomis patirtimis kaip pavyzdžiais į kuriuos mokyklos galėtų lygiuotis.